

Voorwoord: status model RI&E SW

De Model RI&E voor de SW-branche kan gebruikt worden als basis voor een RI&E in uw SW-organisatie. De model RI&E is nadrukkelijk geen goedgekeurde branche RI&E en de inhoud is ook niet voorgelegd aan de Inspectie SZW. Dit houdt in dat u na het uitvoeren van de RI&E en het opstellen van het Plan van Aanpak deze zelf ter toetsing moet voorleggen aan de arbodienst of een gecertificeerde kerndeskundige. Voordeel van de model RI&E is dat u een goede en betrouwbare basis hebt voor het uitvoeren van een RI&E. De model RI&E is opgesteld door deskundigen uit de branche zelf, waaronder enkele gecertificeerde kerndeskundigen. U bent vrij om dit model na downloaden aan te passen aan de bedrijfskenmerken en –risico's van uw organisatie.

De werkgroep die het model RI&E heeft opgesteld, zal jaarlijks de inhoud op actualiteit toetsen en bijstellen, of eerder als dat nodig blijkt. Als u opmerkingen of verbeterpunten heeft ten aanzien van de model RI&E vragen wij u om deze als discussie te plaatsen op de LinkedIngroep **Arbocatalogus SW**. Op deze wijze delen we onze bevindingen, vragen en antwoorden. Als u nog geen lid bent van deze LinkedIngroep kunt u zich via LinkedIn aanmelden.

Handleiding Model Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) voor de SW branche

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Format
- Opzet en Inhoudsopgave RI&E
- Algemene gegevens
- Samenvatting van de voornaamste constatering
- Werkwijze
- Algemene informatie
- Vragenlijst Risico Inventarisatie & Evaluatie (Deel A of Deel B)
- Plan van aanpak
- PMO Advies
- Toetsing
- Instemming ondernemingsraad (OR)
- Bijlagen
- Risicoschatting en prioriteitsbepaling

Inleiding

In opdracht van SBCM is voor de SW branche een model RI&E opgesteld. Met dit instrument kunnen SW organisaties voldoen aan de verplichting uit artikel 5 van de Arbowet. De model RI&E voor de SW branche geeft aandacht aan de meest voorkomende algemene en specifieke risico's, die optreden kunnen treden bij SW bedrijven.

De model RI&E voor de SW-branche is opgesteld door deskundigen uit de branche zelf. Als richtlijn zijn de "Aandachtspunten bij RI&E" uit Arbo-informatieblad nr. 1 "Arbo & Verzuimbeleid" gebruikt. Deze lijst met aandachtspunten schetst een compleet beeld van de gebieden waar bedrijven risico's kunnen lopen op het gebied van arbeidsomstandigheden en veiligheid. De lijst is vervolgens aangevuld met de meest bekende specifieke risico's vanuit de SW-branche. Voor niet opgenomen risico's kunnen regels worden toegevoegd door de gebruiker zelf.

De vragenlijst van de RI&E voor de SW bestaat uit twee delen:

Deel A: In dit deel worden de risico's beschreven die gelden voor de gehele organisatie. Dit zijn vooral beleidsmatige onderwerpen. Deel A wordt altijd als eerste ingevuld. Voorbeelden van vragen zijn:

Is er een BHV beleid?	Ja	N.v.t.	Nee
Is er een incidentenregister?	Ja	N.v.t.	Nee

Deel B: In dit deel worden de risico's beschreven die gelden voor een specifieke afdeling, een locatie of een bepaalde activiteit, bijvoorbeeld Groenvoorziening of Industrie. Voorbeelden van vragen zijn:

Is er een ontruimingsplan aanwezig?	Ja	N.v.t.	Nee
Wordt het ontruimingsplan regelmatig geoefend?	Ja	N.v.t.	Nee
Worden ongevallen geregistreerd?	Ja	N.v.t.	Nee

Per activiteit of locatie (indien van toepassing) moet een eigen deel B worden ingevuld. De risico's kunnen immers per activiteit of locatie verschillen.

De RI&E voor een SW bedrijf bestaat dus altijd uit meerdere onderdelen: Eén algemeen deel (A) en één of meerdere specifieke delen (B), afhankelijk van het aantal activiteiten en locaties.

Bij iedere vraag wordt uitleg over het onderwerp gegeven. Bij klikken op "Nee" moet het onderwerp worden opgenomen in het "Plan van Aanpak".

Format

De model RI&E SW wordt aangeboden in verschillende formats. Er is een Excel- en een PDF-versie. Inhoudelijk zijn de documenten identiek. De gebruiker kan zelf kiezen welk format wordt gebruikt en welke aanpassingen worden gemaakt. Dit wordt aan de gebruiker zelf over gelaten. De PDF-versie kan worden uitgeprint en ter plaatse handmatig worden ingevuld. In de Excel-versie kunnen door de gebruiker zelf regels (voor bijvoorbeeld niet opgenomen risico's) of kolommen worden toegevoegd. De gebruiker kan ook indien gewenst zelf macro's toevoegen, sorteren of filteren. Op die manier kunnen eenvoudig de regels, die in een plan van aanpak moeten worden opgenomen, worden geselecteerd.

Opzet en Inhoudsopgave RI&E

Een goed opgestelde RI&E geeft, naast het beschrijven van de risico's, ook aan wat er ondernomen moet worden om deze risico's weg te nemen of te beperken. Dit staat in het plan van aanpak. Bovendien wordt er algemene informatie gegeven over het bedrijf / de afdeling / de locatie. De werkwijze is beschreven, er wordt advies gegeven over Preventief Medisch Onderzoek (PMO) en de methode van toetsing wordt aangeven. De RI&E moet tenslotte voor iedereen duidelijk en toegankelijk zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nieuwe medewerkers, nieuwe leidinggevenden, de Inspectie SZW en de toetsende instantie. De inhoudsopgave van een RI&E zou er uit kunnen zien zoals in onderstaande tabel. Dat geldt zowel voor een algemene RI&E (vragenlijst deel A) als voor een RI&E van een afdeling of locatie (vragenlijst deel B).

- *Algemene gegevens (NAW, data)*
- *Samenvatting van de voornaamste constatering*
- *Werkwijze (doel, uitvoering, risicoschatting en prioriteitsbepaling)*
- *Algemene informatie (aantal personeelsleden, organigram, werktijden, enz.)*
- *Vragenlijst Risico Inventarisatie & Evaluatie (deel A of deel B)*
- *Plan van aanpak*
- *Methode van Risicoschatting en Prioriteitsbepaling*
- *PMO advies*
- *Toetsing*
- *Instemming Ondernemingsraad*
- *Bijlagen*

3

In de volgende alinea's wordt op bovenstaande onderwerpen dieper ingegaan.

Algemene gegevens (NAW, data)

Geef hierbij aan wie de RI&E heeft opgesteld, wie de contactpersoon voor de RI&E is, voor welk (deel van het) bedrijf de RI&E van toepassing is en in welk tijdsbestek de RI&E is opgesteld. Bij de gegevens kunnen ook de data van toetsing en instemming worden opgenomen.

Samenvatting van de voornaamste constatering

In de samenvatting komen de belangrijkste constatering naar voren. Hieruit blijkt of de directie van het bedrijf direct maatregelen moet nemen om calamiteiten te voorkomen.

Werkwijze

Het is van belang om te weten hoe de RI&E tot stand is gekomen en wat het doel van deze RI&E is. Om een goede inschatting van de risico's te krijgen moet er gesproken worden met medewerkers ter plaatse. Het bedrijf / de locatie moet worden bezocht, zodat ter plaatse de risico's kunnen worden bepaald. Dit wordt veelal "de rondgang" genoemd. Tevens wordt aangegeven op welke manier de risicoschatting heeft plaatsgevonden en hoe de prioriteiten zijn bepaald. Een voorbeeld van een risicoschatting en prioriteitsbepaling is opgenomen in het laatste hoofdstuk.

Algemene informatie

In dit hoofdstuk wordt algemene informatie gegeven. Er wordt aangegeven wat voor bedrijf het is, welke activiteiten er zijn, voor welke medewerkers de RI&E van toepassing is en wat de werk- en rusttijden zijn. Een organogram geeft inzicht over de inrichting van de organisatie of het organisatieonderdeel.

Vragenlijst Risico Inventarisatie & Evaluatie (deel A of deel B)

Hier wordt de vragenlijst ingevuld voor de gehele organisatie (deel A) of voor een locatie / organisatieonderdeel (deel B). Voor iedere locatie of organisatieonderdeel moet een vragenlijst worden ingevuld. Het is soms mogelijk om voor meerdere organisatieonderdelen (mits op één locatie) één keer een deel B in te vullen.

Plan van Aanpak

Alle vragen waarop met “Nee” is geantwoord, komen terug in het plan aanpak. Niet de vraag wordt opgenomen, maar de maatregel die wordt genomen om het risico weg te nemen of te beperken. Daarbij wordt aangegeven wie de maatregel uitvoert, wie verantwoordelijk is en op welke termijn de maatregel is doorgevoerd. De prioriteit is van belang. Als uit de risicoschatting blijkt dat de prioriteit hoog is, moet de maatregel snel wordt genomen. Als de prioriteit laag is, kan meer tijd genomen worden. Zie ook het hoofdstuk Risicoschatting en Prioriteitsbepaling. Het plan van aanpak moet worden bewaakt en regelmatig worden gecontroleerd op de voortgang. Daarom moet aangegeven worden wie hiervoor verantwoordelijk is.

PMO Advies

Als uit de RI&E blijkt dat er activiteiten worden uitgevoerd die beroepsziekten tot gevolg kunnen hebben, moeten medewerkers in staat worden gesteld om een PMO te ondergaan. Dit is vastgelegd in de Arbowetgeving en in de Arbocatalogus. Een bekend voorbeeld is de blootstelling aan lawaai. Alle adviezen over PMO worden daarom opgenomen in apart hoofdstuk van de RI&E.

4

Toetsing

Als een RI&E betrekking heeft op minder dan 10 medewerkers en tot stand is gekomen door een RI&E instrument dat akkoord is bevonden door de cao-partijen, hoeft een RI&E niet getoetst te worden. Dat geldt ook voor een RI&E die door een kerndeskundige (Hoger Veiligheidskundige, Arbeidshygiënist, Bedrijfsarts of A&O deskundige; allen gecertificeerd) is gemaakt. Als een RI&E betrekking heeft op meer dan 10 medewerkers en niet door een kerndeskundige is gemaakt, moet deze worden getoetst door een hiervoor bevoegde instantie. Dit kan een kerndeskundige zijn of een arbodienst, die kerndeskundigen in dienst heeft. De uitslag van de toets wordt opgenomen in de definitieve versie van de RI&E.

Instemming Ondernemingsraad (OR)

De OR (of de VWG commissie van de OR) heeft instemmingsrecht bij het vaststellen van de RI&E. Deze instemming wordt opgenomen in de definitieve versie van de RI&E.

Bijlagen

Soms worden elementen uit de RI&E als bijlage toegevoegd, zoals de lijst met gevaarlijke stoffen of de lijst met gevaarlijke machines. Als deze lijst wijzigt, hoeft niet de gehele RI&E gewijzigd te worden, maar kan worden volstaan met risicobeoordeling van het gewijzigde element. Een ander voorbeeld is de manier waarop met risicoschatting en prioritering wordt omgegaan. Deze is vaak voor alle RI&E's identiek (zie onderstaand hoofdstuk).

Risicoschatting en prioriteitsbepaling

De resultaten uit de RI&E zijn vergeleken met wettelijke en gezondheidskundige eisen:

- wettelijke voorschriften uit de Arbowet, deze aandachtspunten moeten worden opgelost
- richtlijnen, deze (ernstige) knelpunten vragen noodzakelijke oplossing
- wenselijke oplossing, bijvoorbeeld omdat er hinder wordt ondervonden

De resultaten van deze evaluatie worden weergegeven in de kolom Prioriteiten.

- P1 (ernstige beleidstekortkoming);
- P2 (minder ernstige beleidstekortkoming);
- P3 (overwegen om aanpassing te maken).

Op gebied van veiligheid op werkplek is de volgende risicoclassificatie (R) gehanteerd. De risicoclassificatie is de weging van de kans dat er een effect optreedt (W = waarschijnlijkheid), de mate van blootstelling (B = blootstelling) en het effect (E = effect). De prioritering komt tot stand door een combinatie van bovengenoemde factoren. De resultaten worden weergegeven in de kolom Prioriteiten.

- P1 (belangrijk risico, actie noodzakelijk)
- P2 (mogelijk risico, actie wenselijk)
- P3 (risico wellicht aanvaardbaar, actie overwegen)

Per aandachtspunt is een beoordeling gemaakt van de ernst van het risico. Uitgangspunten daarbij zijn wettelijke verplichtingen, normen en algemeen geaccepteerde richtlijnen. Per aandachtspunt is een risicoscore bepaald.

E	mogelijk effect
W	waarschijnlijkheid dat het effect optreedt
B	blootstellingsfrequentie

Het effect wordt uitgedrukt in 5 categorieën:

E = 40	meerdere doden, acuut of op termijn
E = 15	zeer ernstig; een dode, acuut of op termijn
E = 7	ernstig, gevolgen zijn niet te herstellen, invaliditeit
E = 3	belangrijk, letsel, gevolgen zijn te herstellen.
E = 1	gering, letsel, hinder

5

De blootstelling wordt uitgedrukt in 6 categorieën:

B = 10	voortdurend
B = 6	regelmatig (dagelijks)
B = 3	af en toe (wekelijks)
B = 2	soms (maandelijks)
B = 1	zelden (jaarlijks)
B = 0,5	zeer zelden (minder dan 1 keer per jaar)

De kans dat het effect optreedt, gegeven de blootstelling, is de waarschijnlijkheid. De waarschijnlijkheid wordt ingedeeld in 7 categorieën:

W = 10	zo goed als zeker
W = 6	zeer goed mogelijk
W = 3	waarschijnlijk
W = 1	mogelijk, maar onwaarschijnlijk
W = 0,5	zeer onwaarschijnlijk
W = 0,2	praktisch onmogelijk
W = 0,1	zo goed als ondenkbaar

De risicoscore (R) wordt als volgt berekend: $R = E \times B \times W$.

Aan de hand van de risicoscore (R) wordt het risico daarna in een van de drie onderstaande risicoklassen ingedeeld:

R > 70	Prioriteit 1 (P1): belangrijk risico, actie noodzakelijk
20 < R < 70	Prioriteit 2 (P2): mogelijk risico, actie wenselijk
R < 20	Prioriteit 3 (P3): risico wellicht aanvaardbaar, actie overwegen

De werkgever dient in overleg met de medewerkers de prioriteit definitief vast te stellen. Daarbij moeten onderstaande criteria worden meegewogen:

- wettelijke eisen en voorschriften
- het advies van de opsteller van de RI&E

- o de wensen van de medewerkers
- o de uitvoerbaarheid van de voorgestelde maatregelen
- o de kosten

Alternatieve berekening van de risicoscore.

In Arbo-Informatieblad 45 wordt de risicobeoordeling van Fine en Kinney gehanteerd. De risicoscore wordt op dezelfde manier berekend volgens de formule $R = \text{Ernst (E)} \times \text{Blootstelling (B)} \times \text{Waarschijnlijkheid (W)}$, maar met andere waarden. Deze methode hanteert 5 risicoklassen.

<u>E</u>	<u>Ernst van het effect)</u>
E = 100	catastrofaal, vele doden
E = 40	ramp, verscheidene doden
E = 15	zeer ernstig, één dode
E = 7	aanzienlijk, blijvend letsel
E = 3	tijdelijke arbeidsongeschiktheid
E = 1	betekenisvol, EHBO vereist

<u>B</u>	<u>Blootstelling</u>
B = 10	voortdurend
B = 6	dagelijks tijdens werkuren
B = 3	wekelijks of incidenteel
B = 2	maandelijks
B = 1	enkele malen per jaar
B = 0,5	zeer zelden

<u>W</u>	<u>Waarschijnlijkheid, kans</u>
W = 10	kan worden verwacht, bijna zeker
W = 6	goed mogelijk
W = 3	ongewoon, maar mogelijk
W = 0,5	onwaarschijnlijk
W = 0,2	vrijwel onmogelijk
W = 0,1	bijna niet denkbaar

Aan de hand van de risicoscore (R) wordt aan het risico daarna een van de vijf onderstaande risicoklassen ingedeeld:

<u>Klasse</u>	<u>Risicoscore</u>	<u>Prioriteit</u>
1	$R \leq 20$	Geen prioriteit (aanvaardbaar risico)
2	$20 < R \leq 70$	Aandacht vereist (enig of mogelijk risico)
3	$70 < R \leq 200$	Maatregelen vereist (belangrijk risico)
4	$200 < R \leq 400$	Directe verbetering vereist (hoog risico)
5	$R > 400$	Werkzaamheden stoppen (zeer hoog risico)